

Факультет підготовки офіцерів запасу НАУ
Кафедра тактики та ЗВП

Групове заняття
з навчального розділу
“Тактика авіації ПС“
дисципліни “Військова підготовка”

Тема 2. „Основи бойового застосування авіаційних підрозділів і частин”

Заняття 2. „Суть і зміст бойової готовності авіаційних підрозділів і частин ”

Навчальна та виховна мета

- 1. Вивчити основні терміни та положення про бойову готовність, а також ступені готовності до бойового польоту;
- 2. Привити студентам почуття відповідальності за підтримку постійної високої бойової готовності авіаційних підрозділів та частин.

1. Директива Міністра оборони України та наказ НГШ ЗСУ на навчальний рік.
2. Організаційно-методичні вказівки Командувача ПС на навчальний рік.
3. Бойовий статут авіації ПС ЗСУ, В,МО України, 2005.
4. Оборонна політика України (Біла книга), МО України, 2006.
5. Державна програма розвитку ЗС України на 2006-2011 роки К., МОУ,2005.
6. Настанова з технічного забезпечення авіації ЗСУ (НТЗ-99). Книга 2. ІАЗ, (Частина перша). с. 16-17.
7. Тактика авіації Повітряних Сил. Житомир: 2009. НАУ.
8. Учебно-методическое пособие «Тактика ВВС». М.Воениздат, 1989, с. 30 - 40.

Навчальні питання:

1. Суть та зміст бойової готовності авіаційних підрозділів та частин.
2. Ступені готовності до бойового польоту.

1. Суть та зміст бойової готовності авіаційних підрозділів та частин.

Поняття бойової готовності входить до складу комплексу окремих компонентів, засобів та умов, від яких залежить здатність *апчз* вступити у бій та успішно виконати поставлені бойові завдання.

Бойова готовність апчз – такий стан, в якому вони здатні організовано у встановлені терміни перейти з мирного на воєнне положення та успішно виконати бойові завдання в умовах активної протидії противника.

Бойова готовність *апчз* може бути представлена як єдиний комплекс трьох взаємопов'язаних компонентів:

- 1. бойової здатності (боєздатності) – головний компонент;**
- 2. бойової мобільності;**
- 3. бойової живучості.**

Боездатність – здатність авіації вести бойові дії, виконувати бойові завдання. Вона є визначальним компонентом бойової готовності та найважливішою умовою, досягнення перемоги. Боездатність залежить від бойового досвіду екіпажів, та можливостей бойової авіаційної техніки. Критерієм боездатності може бути кількість уражених об'єктів, або збитих повітряних об'єктів.

Бойова мобільність – здатність авіації приводити себе у готовність до негайних дій в установлені терміни. Критеріями бойової мобільності можуть бути час переходу з однієї ступені бойової готовності до іншої, а також терміни приведення авіаційних підрозділів та частин у готовність до польоту (від моменту отримання сигналу до зльоту).

Бойова живучість – це здатність авіації до тривалого ведення бойових дій в умовах використання усіх видів зброї та засобів РЕБ супротивника (тобто здатність зберігати боездатність та мобільність в умовах протидії противника).

Бойова готовність авіачастин залежить від ряду факторів,

які знаходять різноманітне проявлення у залежності від обставин, характеру намічених бойових дій та умов базування. До таких основних факторів відносяться:

- укомплектованість авіачастин особовим складом та бойовою технікою;
- стан бойової техніки;
- рівень бойового досвіду льотного складу;
- мистецтво командирів з керування військами;
- наявність підготовлених органів та засобів керування;
- забезпеченість матеріальними ресурсами;
- готовність основних та запасних аеродромів;
- знання евентуального противника;
- рівень морального стану та військової дисципліни о/с;
- ступінь відпрацьованості о/с строків приведення у готовність до виконання бойових завдань;
- готовність чергових сил та засобів до негайних бойових дій.

Стан бойової техніки має важливий вплив на рівень боєздатності частини і визначається :

- *станом справності парку літаків;*
- *наявністю ресурсу літаків та двигунів;*
- *термінами підготовки літаків до бойового вильоту по тривозі.*

Справним вважається літак (вертоліт), який відповідає всім вимогам технічної документації та має запас ресурсу (терміну служби).

На літаку повинні бути виконані встановлені операції технічного обслуговування й усунуті всі пошкодження та відмови.

Запас ресурсу справного літака повинний забезпечувати виконання бойового вильоту.

Норми справності літаків у частинах і підрозділах авіації ЗСУ визначаються наказом МО України.

Ступінь бойової готовності апчз - це стан апчз, з якого вони можуть підготуватись до виконання бойового завдання у встановлені терміни.

Ступінь бойової готовності апчз у мирний час повинна забезпечувати їх своєчасне розгортання та вступ у війну, та успішне відбиття раптового нападу противника, звідки б він не надходив, та в який би час не здійснювався.

Для реалізацій цих потреб у Збройних Силах України встановлені такі ступені бойової готовності:

- бойова готовність **«Постійна»**;
- бойова готовність **«Підвищена»**;
- бойова готовність **«Військова загроза»**;
- бойова готовність **«Повна»**.

Бойова готовність «Постійна» - це такий стан апчз, при якому вони займаються повсякденною плановою діяльністю та здатні у мінімально скорочений термін перейти у вищу ступінь готовності. При цій ступені бойової готовності можуть проводитися такі заходи:

- *апчз виконують польоти та їх забезпечення згідно плану бойової підготовки;*
- *управління здійснюється з КП скороченим складом бойового розрахунку;*
- *чергові пари (ланки) ВА знаходяться на бойовому чергуванні у встановлених для них ступенях готовності до бойового польоту (бойове чергування - найвища форма підтримки бойової готовності).*
- *літаки авіачастин у бойовому стані знаходяться у ЗБУ у районах розташування (боездатним вважається справний літак, підготовлений до польоту споряджений АЗУ та іншими засобами, згідно поставленого завдання);*
- *засоби керування та матеріально технічного забезпечення знаходяться у парках та на позиціях.*

Бойова готовність «Підвищена» – це такий стан авіаційної частини, у якому вони залишаючись на аеродромах основного базування проводять заходи, у підсумку яких підвищується їх готовність до виконання бойових завдань. Основні заходи, що підвищують готовність авіаційної частини до виконання бойових завдань та які проводяться у частинах можуть бути такими:

- літаки готуються до бойового вильоту з підвіскою І бойового комплекту;
- вводиться (посилюється) бойове чергування екіпажів (частина сил, яка здатна негайно почати виконання бойових завдань);
- на КП встановлюється цілодобове чергування змін повного розрахунку;
- офіцери та прапорщики переводяться на казармене становище, тих, хто знаходяться у відрядженні та у відпусках викликають у частину;
- особовому складу видається зброя;
- проводяться заходи з захисту авіачастин від ЗМУ, по маскуванню аеродрому та об'єктів на ньому.

У бойову готовність «Підвищена» частина приводиться таємно, без оголошення тривоги. Польоти з бойової підготовки проводяться поескадрильно.

Бойова готовність «Військова загроза» - це такий стан *апчз*¹² при якому вони підіймаються по «бойовій тривозі» та проводять заходи, що спрямовані на завершення їх підготовки до виконання бойових завдань на основних аеродромах та аеродромах розосередження. При цьому *апчз* частиною сил здатні негайно приступити до виконання бойових завдань.

Можуть впроваджуватися такі заходи:

- посилюється бойове чергування літаків та засобів;
- о/с та техніка, що не зайнята забезпеченням вильотів виводиться у район розосередження;
- авіаційні частини та частини забезпечення доукомплектовуються до штатів воєнного часу;
- аеродроми розосередження готуються до прийняття авіачастин, їх передові команди виходять на оперативні аеродроми;
- о/с видаються патрони, гранати, захисні шоломи, засоби захисту та дозиметричного контролю;
- вживаються заходи по підготовці до евакуації сімей військовослужбовців.

Польоти по бойовій підготовці проводяться тільки для підтримання натренованості о/с та для введення в стрій поповнення, яке прибуває в частину.

Бойова готовність «Повна» – це такий стан *апчз*, при якому вони готові негайно приступити до виконання бойових завдань згідно зі своїм оперативним призначенням.

У бойову готовність «Повна» *апчз* приводяться по сигналу «Бойова тривога».

В цій бойовій ступені готовності сили та засоби *апчз* можуть займати таке положення:

- о/с на робочих місцях: льотний склад у кабінах літаків, ІТС біля літаків, бойові розрахунки КП біля пультів керування;
- засоби ураження знаходяться на літаках;
- техніка забезпечення польотів - на встановлених місцях.

При цьому частина літаків може розташовуватися на ЗПС, інші в укриттях чи ЗБУ, враховуючи їх вирулювання та зліт у мінімально встановлені терміни.

2. Ступені готовності до бойового вильоту

З метою забезпечення своєчасного вильоту *апчз* на виконання бойових завдань, а також забезпечення чергування екіпажів, КП та засобів керування у мирний час у авіації ЗС встановлені три ступені готовності до бойового польоту.

Під ступенем готовності до бойового польоту розуміється нормований стан АТ, екіпажів, технічних розрахунків, засобів наземного обслуговування та ПУ, що забезпечують виліт на виконання бойового завдання у встановлені терміни.

Ступенями готовності до бойового вильоту є:

- перша готовність (готовність №1);
- друга готовність (готовність №2);
- третя готовність (готовність №3);
- четверта готовність (готовність №4).

При готовності №1 сили та засоби авч займають таке положення:

- літаки: повністю підготовлені до бойового польоту (двигуни випробувані, літаки дозаправлені та завантажені, ракети, бомби, контейнери з розвідувальним обладнанням чи засобами РЄП підвішені, гармати заряджені, обладнання повністю підготовлено)
- засоби запуску двигунів та передстартового контролю: підключені;
- льотний склад: знаходиться у кабінах;
- технічний склад та спеціалісти наземних засобів забезпечення: біля літаків;
- розрахунки КП: на робочих місцях;
- засоби керування: увімкнені та готові до негайного використання;
- бортові та наземні радіостанції: увімкнені на прийом.

При готовності №2 сили та засоби авч займають таке положення:

- льотний склад: у спорядженні зі знятими шоломами або без нього, знаходиться у літаках або в інших місцях, встановлених командиром;
- особовий склад десанту чи військ, що перевозяться: знаходиться у готовності до посадки;
- озброєння чи техніка, що перевозиться або будуть десантовані: завантажені у літаки;
- технічний склад та спеціалісти наземних засобів забезпечення: біля літаків, або в місцях встановлених командиром;
- розрахунки ПУ: на робочих місцях;
- засоби управління: перевірені та готові до роботи.

При готовності №3 сили та засоби авч займають таке положення:

- літаки заправлені, гармати зарядженні, контейнери з розвідувальним обладнанням, або з засобами РЄП ракети та бомби підвішені, або підготовлені до підвішування та зберігаються поблизу літаків;
- льотний, технічний склад та спеціалісти знаходяться на заняттях, працюють або відпочивають у місцях, встановлених командиром, частина технічного складу чергує біля літаків;
- аеродромно-технічні засоби: розташовані поблизу стоянки літаків;
- чергова зміна розрахунку КП: на робочих місцях;
- засоби керування: перевірені та готові до роботи.

При готовності №4 сили та засоби займають таке положення:

- літаки підготовлені до бойового вильоту та знаходяться на стоянці чергових засобів у сховищах відкритого та закритого типу, з яких забезпечується виліт за сигналом з КП аеродрому в установлені строки. На літаках льотчиками випробуванні двигуни і перевірена працездатність всього обладнання в обсязі вимог керівництва з льотної експлуатації (Інструкції льотчику), заглушки, чохли на ППД і ліхтарях кабіни, а також запобіжні чеки катапультних крісел не зняті;
- захисні пристрої з головок самонаведення авіаційних керованих ракет, оптичних вибухачів і запобіжні наземні чеки з пускових пристроїв на зняті ракети закриті захисними чохлами;
- автомати захисту мережі та перемикачі в кабіні знаходяться у вимкненому положенні;
- висотні костюми льотного складу знаходяться в спеціальному приміщенні в готовності до одягання;
- льотний та інженерно-технічний склад займається навчально-бойовою підготовкою або знаходиться на відпочинку згідно з встановленим розпорядком дня. Рішенням командира *авбр* ІТС може притягатися на польоти, до виконання інших завдань без зниження бойової готовності чергових сил. Спеціалісти наземних засобів забезпечення знаходяться в спеціальному приміщенні поблизу літаків;
- засоби управління та забезпечення бойової роботи, АСУ перевірені і підготовлені до включення;
- чергові зміни бойових обслуг КП знаходяться в приміщенні ПУ, черговий по прийому та випуску літаків – на СКП (КДП) або в спеціальному приміщенні для чергових екіпажів, керівник зони посадки(ближньої зони) – на робочому місці або в приміщенні для чергових екіпажів.

1. Вивчити матеріал заняття:
2. Навчальний посібник. Тактика авіації ПС. Київ. НАУ, 2007, с 12-17.
3. Резниченко В.Г. Тактика. Москва, Воениздат, 1988, с 51-90.
4. Советская Военная Энциклопедия. Москва. Воениздат, 1976, т.6, с 542.

Тема наступного заняття:

Тема 3. Заняття 3.1. „Основи бойових дій підрозділів і частин бомбардувальної авіації ”